

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

2. Opinio negatiua proponitur, & probatur tum ex iure Canonico, tum etiam autoritate Historicorum, & Diplomatum ipsorum Electorum, septem Electores Germaniae potestatem eligendi Imperatorem à Sancta ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

expressis probatur verbis in *cap. 1. in prin.* & ipse factetur Pontifex Innocentius III. in *cap. Venerabilem de elect.* Ita Vornhagen. Et quidem inter hæreticos opinio magis communis est, hanc potestatem septem Electorum non Constitutione Imperatoria, vel Pontificia introductam esse, sed tacito consensu Principum, ac ordinum Imperij interueniente paulatim, tempore immemoriali, & ita docet, præter Gandorpium, & Vombagen ubi supra Benedictus Crapzonius in *legem Regiam Germanorum c. 10. sect. 5. n. 20.* & in *Synopsi iuris Feudalis post dist. 8. q. 1. n. 12.* Antonius Colerus in *sectionibus Inangularibus. sect. 1. Thesi 46.* & 47. Linnæus de *iure publico. lib. 3. c. 1. n. 7.* & seqq. Georgius Schorbornerius in *Politica. lib. 1. c. 32.* Dominicus Arumæus in *auream Bullam Caroli IV. Discursu 6. Thesi 3.* Martinus Romelinus eadem Bulla, *discursu 5. c. 4. Thesi 19.* & Petrus Fittza de *nobilitate. concl. 18. lit. D.* Vide etiam de hac materia Iustum Sinolet in *Collegio publico. de statu Rei Romanæ. dist. 2. Thesi 6.* Bofoldum, quando erat hæreticus de *Regia successione. lib. 2. dist. 3. Thesi. & seqq.* Hæmonium in *Disputationibus Politicis. dist. 3. nu. 48.* Matthiam Stephanum de *Iurisdic. tom. 1. lib. 2. p. 1. c. 5. num. 2.* & seqq. & Petrum Heigium in *QQ. Saxonici. p. 1. q. 3.* & 4. cum aliis penes ipsos.

RESOL. II.

Opinio negativa proponitur, & probatur, tum ex iure Canonico, tum etiam auctoritate Historicorum, & Diplomatum ipsorum Electorum, septem Electores Germania potestatem eligendi Imperatorem à Sancta Romana Sede accepisse. Ex part. 10. tr. 4. Ref. etiã 2.

Sup. hoc & §. 1. Sed quicquid supradicti sentiant, & dicant, asserendum est firmiter ex Iure Canonico, & auctoritate fere omnium Doctorum Catholicorum, Septem Electores Germania potestatem eligendi Imperatorem à Sancta Romana Sede accepisse. Probatur primò, nam Innocentius III. in *cap. Venerabilem de elect.* aperte testatur: In Germanis Principibus ius, & potestatem eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promouendum, recognoscimus, vt debemus, ad quos de iure, & antiqua consuetudine noscitur pertinere, præsertim cum ad eos ius & potestas huiusmodi ab Apostolica Sede proueniat. Et Clemens V. in Concilio generali Viennensi, vt refertur in Clem. Romani, de iureiurand. Ecclesia, inquit, Romana à Græcis Imperium transtulit in Germanos, & ab eadem ad certos eorum Principes, ius & potestas eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promouendum peruenit. Hoc idem testantur Pontificij Iuris Interpretes, Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Panormitanus, Cardinalis & ceteri partim in *cap. Venerabilem* partim in *Clem. Romani*, citati; S. Thomas in *Opusc. de Regimine Principum. lib. 3. cap. 19.* Augustinus Triumphus in *Summa de Potestate Ecclesia. quest. 35. art. 2.* Aluarus Pelagius, *lib. 1. de Planctu Ecclesia. art. 13. & 21. 37.* & 41. D. Antoninus, *part. 2. Historia. tit. 17. capite 4.* Idiplum quoque, & Historici tradiderunt; Blondus, *Decadis 2. lib. 3.* Platina in *vita Gregorij V. Io. Villanus lib. 4. Historie. cap. 2.* Aneas Sylvius in *Epitome Blondi*, & Martinus Polonus in *vita Gregorij V. Nauclerus quoque in Chronol. p. 2. Generat. 35.* ac ceteri Iuniores. Et certè id ratio videtur ostendere; neque enim verisimile est, Germaniæ Principes id ius concessisse, cum ad eos pertineret solum ius eligendi Germaniæ Regem, non Regem Romanorum. Vnde post Carolum Crassum, & Arnulphum ex familia

Caroli Magni Imperatores Romanorum, Germaniæ Procures Ludouicum Arnulphi filium, & Conradum à Franconia virum, & Henricum cognomento Aucipem, Saxoniam, & Thuringiam Ducem, filium Othonis Ducis, & patrem Othonis Magni Imperatoris, Reges Germanorum, non Romanorum elegerunt, teste Sigonio, *lib. 6. de Regno Italia. an. 911. & 919.* Item nullus Germaniæ Rex fuit saluatus, & habitus Rex Romanorum; nisi quem Romani, siue Itali receperunt: & nullus est Imperator saluatus; nisi quem Romanus Pontifex approbasset, vnxisset, consecrasset, & coronasset. Item Imperator eligitur, & creatur ob commune bonum populi Christiani contra Hæreticos, Schismaticos, & Paganos, vt Ecclesiæ Patronus, Tutor, Defensor, & Protector, at Romani Pontificis est talem ministrum seu Patronum deligere; cum sit Christi Domini Vicarius: ergo Germaniæ Principes non potuerunt sua auctoritate decernere, vt penes septem viros esset ius & potestas Imperatorem eligendi.

2. Probatur secundò nostra opinio ex his, quæ seruat Nicolaus Bellus de *Pontific. discursu. 1.* vbi hæc ait: Sequitur ex hoc vt Pontifex in rebus Imperij, multò magis se immiscere queat, vt pote quæ iuris Pontificij sunt, sedique Apostolicæ immediatè subiectæ. Id autem probatur, quia Gregorius V. numerum Electorum instituit, quibus eligendorum Cesarum facultatem concessit: Et quamquam authentica exempla Bullæ Auræ, quam hac de causa edidit, profertur nequeunt: nihilominus, cum magnum susceperim laborem, vt huius rei dilucidam veritatem competirem; pleræque patentes litteræ cum earum exemplaribus ad manus meas deuenere, quibus antiqui multi Electores expressè fatebantur, suam se auctoritatem Summis Pontificibus acceptam referre, quemadmodum in Arce Sancti Angeli in Thefauro, & in tribus libris, quibus titulus: *Prærogia Imperatorum*: videre est: nec non in Bibliotheca Vaticana; vbi, exempla sunt desumpta ex iis; quæ in Arce Sancti Angeli custodiuntur. Ex quibus clarè patet, Electorum auctoritatem, eorumque institutionem à Sancta Romana Ecclesia dependere. Quæ, vt magis comprobentur, in medium assero, pro diuersis temporum occasionibus Electores à diuersis Pontificibus eligendi priuilegio spoliatos esse, quemadmodum olim Ioannes XXII, id effecit, Sed & Leo X. Ducem Saxoniam priuauit, Clemens autem VI. electionem Caroli V. validam fuisse etiam absque eiusdem Ducis suffragio, sustulit, atque asseruit, quemadmodum in libro quodam, qui corio rubeo integitur, cernere est; cui libro titulus, *Capitulationes Principum*: & conseruatur in Pontificio Promptuario. In registris autem Leonis X. & Clementis VII. in Archivio Cameræ Apostolicæ hæc auctoritas lucidius apparet, nam statim atque Rex Romanorum, vel Imperator electus est; Electores à Pontifice confirmationem petunt: sæpiusque cum Papa consensum non præstitisset, ad nouam electionem deuentum est, quemadmodum in dictis libris, si diligenter attendantur, obseruare est. Ita Bellus *vbi supra*; cuius verba etiam inuenies per extensum apud Adamum Contzen, *Politico. lib. 7. c. 6.*

3. Et tandem probatur tertio nostra sententia Testimonio ipsorum Imperij Electorum Principum, dum ad Nicolaum I I. publicas misere tabulas, quarum hoc initium est. Nos Principes Imperij vniuersis præsentem paginam inspecturis. Complectens ab olim sibi Romana mater Ecclesia, quadam quasi germana charitate, Germaniam; illam eo terreno dignitatis nomine decorauit, quod est super omne nomen; temporaliter tantum præsentium super terram;

terram ; plantans in ea Principes tanquam arbores pæelectas , & rigans illas gratia singulari , illud eis dedit incrementum miranda potentia , ut ipsius Ecclesie auctoritate suffulti , velut germen electum per ipsorum electionem , illum , qui frans Romani teneret Imperij , germinarent . Hic est illud luminare minus in firmamento militantis Ecclesie : per luminare maius Christi Vicarium illustratum . Hic est , qui materialem gladium ad ipsius nutum excutit , & conuertit ; vt eius præsidio Pastorum Pastor adiutus , oues sibi creditas spirituali gladio , protegendo communiat , temporalis refrænet , & corrigat , ad vindictam malefactorum , laudem verò credentium , & honorum . Ita ipsimet Electores , vt obseruat Nicolaus Serarius in clyxæ Societatis Iesu eruditissimus Auctor in Historia Moguntina , lib. 1 . cap. 26 . in quo latè firmat Potestatem Septem Electorum Germaniæ eligendi Imperatorem dimanasse ex auctoritate Summi Pontificis .

RESOL. III.

Confirmatur eadem opinio negativa auctoritate Theologorum , & Iurisconsultorum , & ipsorum Hæreticorum . Ex part. 10 . tract. 4 . Res. etiam 3 .

§. 1. Verum quia , vt optimè obseruat idem Serarius , hæc difficultas pertinet ad questionem facti , sed magis pendet è testium asseueratione , quàm è rationum , & argumentorum subtilitate , licet itaque pro nostra sententia quam plures adduxerim Auctores , hic tamen etiam alios addam à me diligentissimè conquisitos ; & hi sunt Azorius tom. 2 . lib. 10 . c. 3 . 9 . 5 . Borellus de præstantia Regis Catholici , cap. 38 . num. 6 . & in addit. ad Speculum Principum , Rubr. 14 . 8 . Veniamus , ver. Archiepiscopus Moguntinus . Marthe de Iurisd. par. 4 . cent. 2 . cap. 197 . num. 4 . Masquardus de Susannis , tract. de Cælibat. Sacerdotum , p. 1 . cap. 2 . num. 20 . Franciscus Vargas in responsio ad Pium IV . Fundam. 10 . circa suam , Fuluius Pacianus , de probat. lib. 11 . cap. 1 . 5 . num. 39 . Gualdus , tract. de Imperatore , quasi 3 . num. 14 . cum seq. Ioannes Capistranus de Papa Auctoritate in p. 2 . 1 . par. 1 . principalis , num. 118 . Alphonsus Aluarrez in Tesoro Christiana Religionis , cap. 16 . num. 15 . & cap. 56 . num. 1 . Lancellotus in templo omnium Iudicium , lib. 1 . cap. 1 . quest. 2 . num. 9 . Tholosanus , de Republica , lib. 6 . cap. 13 . & 15 . Belcellus in Corollariis , post tract. de Donatione Constantini , Corollar. 6 . & 9 . Polydorus Virgilius lib. 4 . c. 7 . alias 10 . Volateranus in Anthropologia , lib. 12 . Alciatus in comment. leg. bona Ciuitas , ff. de verb. significat. Albertus Crantzius lib. 4 . Saxonica cap. 25 . & lib. 8 . num. 21 . Ferdinandus Waizeneggerus tract. de Iure Publico , dissert. de Imperatore , & Imperio , c. 4 . num. 21 . Bulengetus de Imperatore Romano , lib. 3 . Thuanus in princip. lib. 2 . Histor. Gail. lib. 1 . obseruat. c. 2 . n. 2 . Michaël Coccinus de translat. Imperij à Græcis ad Germanos Ioannes Balæus de Vitis , & Gestis Pontificum ; Michaël Schiferer in dissertat. de origine & potest. Electorum Thesi 4 . Bordonius in Sacro Tribunali , c. 5 . 9 . 8 . n. 34 . Et tandem omnia superius dicta late , & solide firmans tres non solum dignitate , sed etiam scientia , Eminentissimos Cardinales Iacobacius de Conciliis lib. 10 . art. 8 . n. 12 . Bellarminus de Translatione Imperij , lib. 3 . c. 3 . & 4 . & Baronius annal. tom. 10 . anno 996 . n. 41 . cum seqq. omnino videndi .

2. Sed quia contra nostram sententiam plures hæreticos supra adduximus , in eius fauorem etiam plures hereticos adducere non iniucundum existimaui , & hi sunt Ioannes Cation , lib. 3 . Chron. Ioan. Cuspinianus in Osborne III . Magdeburgicæ Centuriatores contra suum Concentratiorem Illyricum , Cent. 10 . c. 10 . Tom. I X .

quibus adde Sebast. Munsterum lib. 3 . Cosmographia , qui cum retulisset , quantas & quam indignas à Romanis iniurias pertulisset ; è contrario autem quantam beneuolentiam , quamque præfens auxilium ab Othone Germano accepisset Pontifex , pergit in verba hæc : Porro Gregorius vt Cæsari , Germanique gratificaretur , & acerrimam de accepta à Romanis iniuria vindictam reciperet : nouam fecit vna cum Cæsare de eligendo à Germanis Proceribus Ræge sationem , formulamque , ac legem creandi Imperatoris , vt hæc electio perpetuò Germanis maneret ; & vt è suo corpore Cæsarem designarent . Quæ ad hoc vsque nostrum æuum permanet . Debet autem virtute electionis mox ab electione vocari Cæsar , & Rex Romanorum ; & accepta Corona à Romano Pontifice , tum habet titulum Imperatoris Augusti , Et priusquam hæc ordinatio publicaretur , Ordo , vocatis Principibus , & Proceribus Germanicæ nationis , indicauit illis , quanta confusione electus fuisset Orbis Monarcha , & quam multi essent , qui conarentur propinquos suos ad summum illud promouere fastigium . Quæ res ad summum Christianæ Republicæ discrimen , posset aliquando fomentum ministrare . Et post nonnulla , refert idem Auctor ordinationem incidisse in annum humanæ Redemptionis 1001 . quæ Gallis plurimum displicuit , eamque graui animo pertulerunt . Verum , quia Regium Stemma Caroli Magni defecerat in Ludouico Lotharij filio , regia dignitate in Hugonem Capetum translata , contendere cum Germanis operæ pretium non fuit . Hæc ille . Et tandem Petrus Bertius in Descriptione Germaniæ . Othonem , ait , vltimus , quum intelligeret Romanos Crescentio Consule rursum ad festare Imperij titulum ; coacto exercitu Romam capit , impetrauitque à Gregorio Pontifice , vt ius eligendi Romanum Imperium perpetuò apud Germanos permaneret . Impetrauit autem hæc lege , vt electus primum vocaretur Cæsar , & Rex Romanorum , postea verò accepta à Pontifice corona , haberet titulum Imperatoris Augusti . Electores constituti sunt Septem : è quibus Archiepiscopi Tres , quos Imperij Archicancellarios vocare placuit , Moguntinus Germaniæ : Colonienfis Italiæ : Treuirensis Galliæ : Quatuor Principes , quos vocant Sæculares Dux Saxonie , Ensisfer : Marchio Btandeburgensis Camerarius ; Comes Palatinus Rheni , Dapifer : Rex Bohemiæ , Pincerna : Ab his , post excessum Othonis , primus lectus est in Imperatorem Henricus cognomento Sanctus .

3. Itaque nostra sententia firmata remanet non solum auctoritate Historicorum , Theologorum , Canonistarum , & Iurisconsultorum , sed etiam ipsorum Hæreticorum , sed confirmatur validissima argumentatione , nam nisi ab vno , qui in omnes , & præ omnibus auctoritatem haberet , iuris hoc eligendi Imperatorem emanasset , ægrius ferrent alia Christianorum Nationes , se neque rogatis , neque volentibus , à paucis Germanorum Principibus eum eligi , qui eò ipso , Imperator est , & nominis ipsius Maiestate , & honoris excellentia primum semper locum teneat , siue per seipsum ille , siue per Legatos suos adsit : Regesque omnes vbique , antequamuis Christianissimos , & potentissimos , antecellat .

4. Concludendam est igitur , potestatem eligendi Imperatorem , Septem Germaniæ Electoribus à Summo Pontifice Gregorio V . largitam fuisse , Imperatore , Imperioque toto cupiente , approbante , & recipiente . Ex quo sequitur necessario , numerum Electorum , nec minui , nec augeri posse , infæio , & inconsulto Summo Pontifice : nã vt optimè obseruat Cardinalis Baronius , vbi supra § . A quonã autem , & c .

Sup. hoc in fra in tr. 12. cx Res. vnic. §. Verum. vers. Quonam.